

Ruoan uudelleenjakaminen

PARHAAT KÄYTÄNNÖT RUOKA- APUTOIMINNASSA

Identification of best practice models for
enhanced food redistribution

Kirsi Silvennoinen

Natural Resources Institute Finland (Luke)

27.4.2016 Turku

@UglyFruitAndVeg

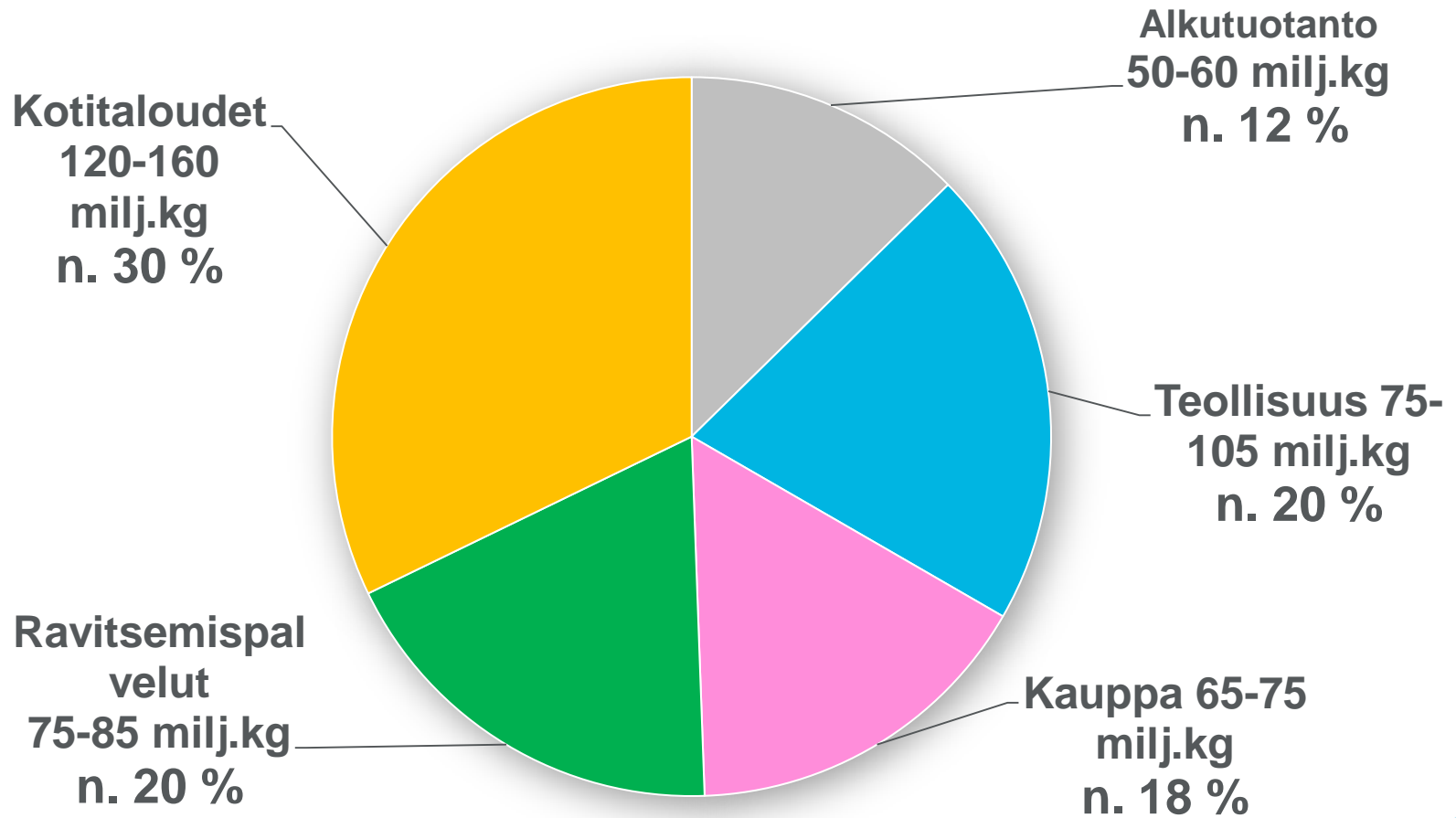
© Luonnonvarakeskus

Ruokahävikin jakautuminen Suomessa

Taustalla EU:n tavoite vähentää ruokahävikkiä 30% vuoteen 2030.

Total volume of avoidable food waste about 450 million kilos in a year, 10 - 15 % of food consumed (85 kg/year/pp)

Lähteet: MTT Foodspill (e.g. Katajajuuri et al. 2014, Silvennoinen et al. 2014)

© Luonnonvarakeskus

Introduction

- Pohjoismaiden ministerineuvosto, Vihreän kasvun ohjelma, Ruokahävikin vähentäminen, vaiheet I-III 2013-2016
- Tutkimuksen tavoitteet:
 - Uudelleen jaetun ruoan määrät ja laatu, I
 - Tietoa miten järjestöt ja toisaalta lahjoittajat toimivat, I
 - Arvioida kansallisia ruoan jakoon liittyviä käytäntöjä, I & II
 - Lainsäädäntö ja ohjeet, I & II
 - Yhteistyön kehittäminen, laadun parantaminen, II
 - Uudelleenjaetun ruoan kirjaaminen ja mittaaminen, II
 - Vaiheen II tulosten testaaminen, malli ja parhaat käytännöt ym. III
 - Käytäntöjen ja kokemusten jakaminen, kansallisesti ja Pohjoismaiden kesken, III

Study

- Pohjoismaat (SE, DK, NO, FI)
- Tutkimusalueet Suomessa; Pääkaupunkiseutu ja Turun alue
- Haastattelut, kirjallisuus
- Keskusjärjestöt, paikalliset järjestöt
- Lahjoittajat: kauppa, teollisuus
- Kyselytutkimus I, II, puhelinhaastattelut, vierailut
- Työpajat maaliskuu 2015, marraskuu 2015, huhtikuu 2016, lokakuu 2016

Tuloksia

- Lahjoitettua ruokaa uudelleen jaetaan n. 3 milj.kg vuodessa.
- Pääasiassa ruokakasseja: syödään kotona, kuitenkin myös valmistettua ruokaa.
- Suurimmat lahjoittajat teollisuus ja kauppa (tukku, vähittäis), myös ruokalaitokset, alkutuotanto.
- N.15% kauppojen ylijäämäruoasta
 - Mahdollisuus alueen kaupoista noin 20 milj.kg/vuosi
- Jotkut järjestöt kiinnostuneita alueellisesta ruokapankista, monilla ainakin jotain yhteistyötä

Ruokakassit

- Yksi kassi painaa noin 3-4 kg, voi painaa 8-10 kg
- Arvo noin 20-30 euroa
- Tuoretuotteita: Leipää, leivonnaisia, hedelmiä, vihanneksia, maitotuotteita
- Myös juomia, valmisruokia, lihaa, juustoa.

Haasteita

- Lisääntynyt avuntarve ja asiakasmäärät
- Vapaaehtoisten jaksaminen
- Logistiikka ja varastot
- Taloudelliset haasteet
- Ammattitaito
- Tehokkuus, ruokahävikin estäminen
- Yhteistyö ja viestintä järjestöjen välillä

Lahjoittajat

- Lahjoitus vähentää jätteen määrää, kuitenkin se on myös osa vastuullisuutta.
- Potentiaalia lahjoittaa enemmän mutta myös käytännön ongelmia:
 - Ruoan laatu: paljon leipää (monipuolisuus).
 - Ruoan turvallisuus ei saa kärsiä: päiväykset, herkät tuotteet.
 - Sijainti, pienet erät.
- Positiivinen palaute, aikovat jatkaa toimintaa.
- Alennuslaputukset vähentäneet hävikkiä (-30%, -50%).
- Eviran ruoka-apuohje helpottanut uudelleenjakamista.

Suosituksset ruoka-aputoimijoille

- Keskustoimijuus
 - Ruokapankki tai verkosto: alueellinen, paikallinen.
 - Yhteiset varastot, kuljetukset jne.
 - Mahdollinen hyöty rahoituksen saamisessa.
- Ohjeistus
 - Kaikilla toimijoilla tulisi olla kirjatut ohjeet ruokaturvallisuuden takaamiseksi, henkilökunnan kouluttamiseen, omavalvontaan ja ruokamäärien seuraamiseen.
- Rahoitus
 - Lahjoitetun avun arvoa vaikea määrittää, järjestöjä suositellaankin tarkentamaan millaista apua tarjoavat.
 - Miten laajentaa rahoitusta: mahdollisesti lahjoittajat, eri viranomaiset (sosiaaliset hyödyt, ympäristö)

Suosituksset lahjoittajille

- Lahjoittaminen osana yritys vastuuta, jätehierarkian noudattaminen.
- Mahdollisuus saada kilpailuetua ja hyötyä kuluttajien tietoisuudesta esim. ympäristövastuusta.
- Mahdollisuus laajennettuun tuottajavastuuseen (EPR)
- Selkeät ohjeet miten ja missä tilanteissa lahjoitetaan.
- Lahjoitusten kirjaus ja rekisteröinti.
- Sopimukset: odotukset ja vastuut.
- Mahdollisuus osallistua rahoitukseen: alentuneet jätemaksut.

Suosituksset viranomaisille

- Jätehierarkian noudattaminen eri toiminnoissa, uudelleenjakaminen ensisijainen muoto.
- Päiväykset: viimeinen käyttöpäivä voi rajoittaa turvallistenkin käyttöä.
- Aktiivinen rooli, selkeät ohjeistukset.
- Yhteistyö viranomaisten välillä eri EU maissa; yhteiset säännöt jne.
- Rahoitusta mietittäessä huomioitavaa: hyödyt yhteiskunnalle, vastaanottajalle: ympäristö, sosiaalinen hyöty, ruokaturva, heikoimpien pärjääminen jne.
- Suositellaan järjestöille annettavaa vakaata ja toiminnan mahdollistavaa tukea ja rahoitusta, esim. keskustoimijuuden edistäminen voi mahdollistaa paremman logistiikan ja ruokaturvallisuuden.

Projekti: Ruokahävikin vähentäminen ja ruoan uudelleenjakaminen III

Nordic Food Redistribution Project - Phase III

- Tähän mennessä:
 - Pohjoismaat eroavat suhtautumisessa ruoan uudelleenjakamiseen.
 - Erilaisia käytäntöjä, ohjeistusta ja rahoitusmalleja.
 - Yhteistä halu vähentää ruokahävikkiä, varmistaa ruokaturvallisuus,
 - Yhteistä pohdinta EU säädösten tulkinnasta ja millainen rooli viranomaisilla tulisi olla.
- Tänäpä:
 - Tarkoituksena keskustella miten projektin tuloksia voisi hyödyntää Suomessa ja erityisesti Turun alueella.

Tack!

Kiitos!

Thank you!

